

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

Raportul auditului performanței
modului de gestionare a produselor de uz fitosanitar și fertilizați prin prisma garantării siguranței
produselor alimentare de origine vegetală

Misiunea de audit

- Art.31 și art.32 din Legea Curții de Conturi nr.260 din 07.12.2017
- Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2021

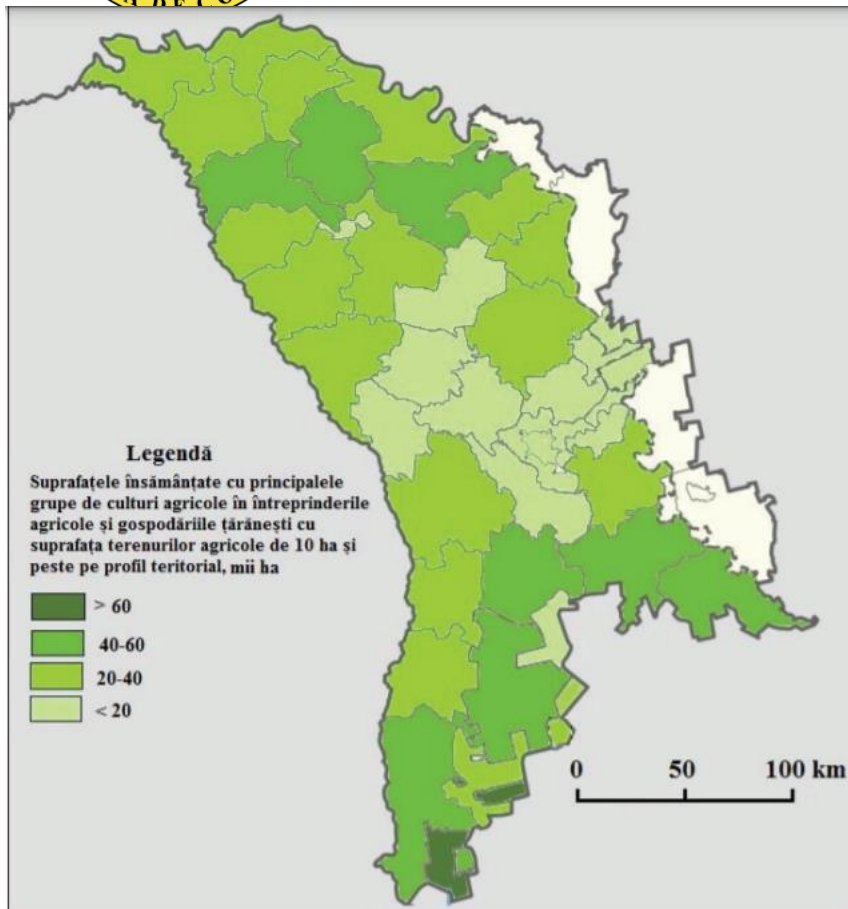

- Scopul auditului a constat în ***evaluarea activităților desfășurate de către autoritățile responsabile pentru asigurarea utilizării eficiente a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, astfel încât să fie garantată securitatea produselor alimentare de origine vegetală***

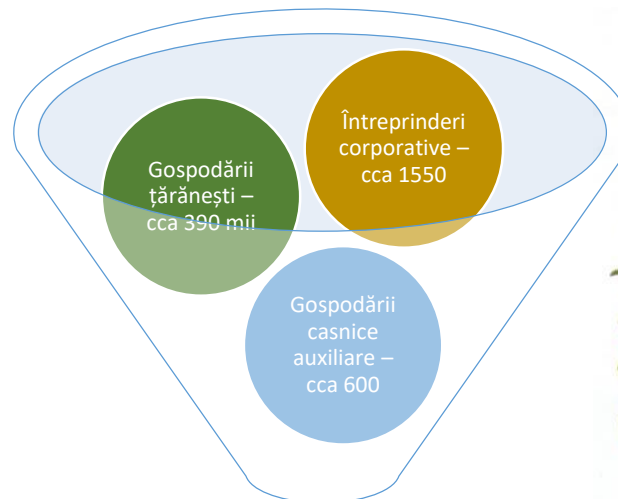
- 1. *Responsabilii de elaborarea politicilor de gestionare a PUFF au întreprins suficiente măsuri pentru crearea cadrului normativ, în corespundere cu Acquis-ul european, pentru a asigura populația cu produse alimentare de origine vegetală inofensive, urmare a utilizării PUFF?*
- 2. *Procesul de gestiune a PUFF asigură utilizarea eficientă a acestora?*
- 3. *Modul de monitorizare și evaluare (acțiunile de control a gestiunii) a gestionării PUFF garantează siguranța produselor alimentare de origine vegetală?*

Aria de audit

Sursa: imagine Maria Oleiniuc, dr în economie, conf.univ

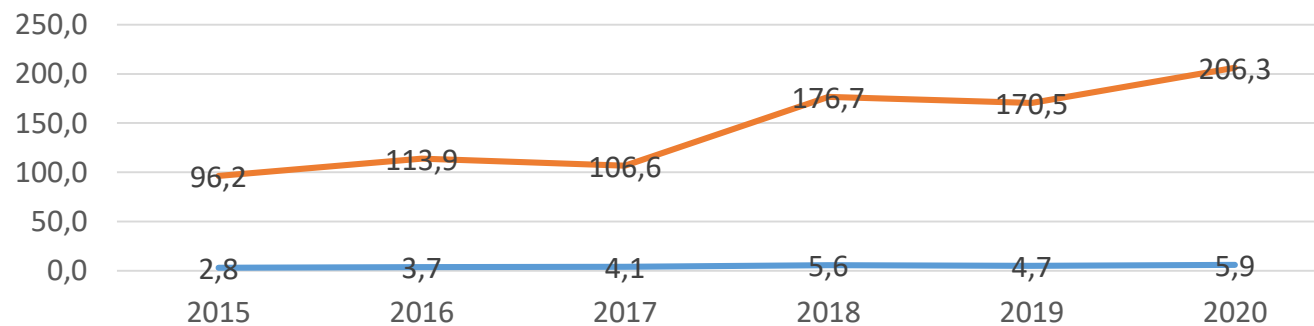
Potențiali utilizatori de PUFF – populația Republicii Moldova

Sursa: Catalogul Soiurilor de plante anual

anii	Specii de plante
2015	1900
2016	2068
2017	2289
2018	2377
2019	2419
2020	2414

PUFF utilizate în Republica Moldova, mii tone

— Total produse de uz fitosanitar utilizate, mii tone — Total fertilizanți utilizați, mii tone
Sursa: Anuarul statistic BNS

Consecințe a utilizării necorespunzătoare a PUFF

Evoluția intoxicațiilor urmare a utilizării produselor de uz fitosanitar, perioada anilor 2015-2020

Anul	Nr. de intoxicații cu pesticide la copii	Incidența la 100.000 copii	Nr. de intoxicații cu pesticide la adulți	Incidența la 100.000 adulți
2015	51	7,8	72	3,2
2016	95	14,8	117	5,2
2017	24	3,7	77	3,5
2018	25	3,9	67	3,1
2019	39	6,3	70	3,3
2020	28	4,6	42	2,0
Total	262	x	445	x

Sursa: informațiile Agenției Naționale pentru Sănătate Publică

Cadrul normativ al RM privind gestiunea produselor de uz fitosanitar și fertilizanți este complex, cu particularități, și determină o interpretare și acțiune minuțioasă

garantarea ocrotirii sănătății umane și a mediului în raport cu eficiența economică a utilizării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.

utilizare inofensivă

- *Legea nr. 119 din 22.06.2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și fertilizanți;*
- *Legea nr. 228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară;*
- *Hotărârea Guvernului nr.1045 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților;*
- *Hotărârea Guvernului nr. 1307 din 12.12.2005 cu privire la aprobarea Regulamentului privind atestarea și omologarea de stat a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru utilizare în agricultură și silvicultură*
- *Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare Regulamentul nr 231 din 28.11.2003 Privind gestionarea Produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în economia națională.*
- *Manualul privind funcționarea depozitului specializat de păstrare a pesticidelor, aprobat de Directorul ANSA la data de 27.12.2016*
- *Și altele*

fundamentare științifică și practică

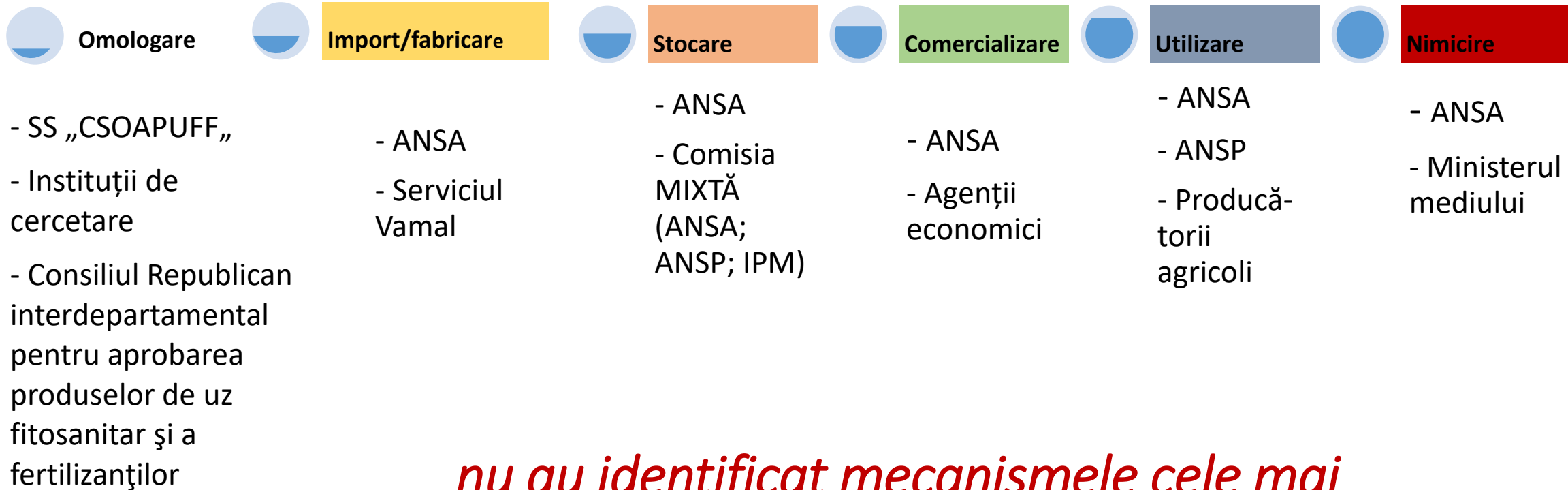

Cadrul regulator în vigoare nu acoperă întregul proces de gestionare

- ***nu toate măsurile incluse în Programul național de protecție integrată a plantelor pentru anii 2018-2027, prevăzute a fi implementate până în 2021, au fost realizate:***
 - neaprobarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr.1045 din 5 octombrie 2005 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților”,
 - neidentificarea mecanismelor de subvenționare a „producătorilor autohtoni de mijloace biologice și microbiologice de protecție a plantelor și a utilizatorilor profesioniști ai mijloacelor”
 - neactualizarea instrucțiunilor interne ANSA privind prelevarea probelor pentru plantele, produsele din plante și bunurile conexe care sunt importate.
 - neîntreprinderea măsurilor de facilitare a omologării mijloacelor biologice de protecție a plantelor de producție autohtonă pentru a putea asigura dezvoltarea sectorului de producere național
- ***cadrul regulator existent în domeniul PUFF include prevederi ambigue, iar în unele cazuri lipsește legislația secundară***

Procesul de gestiune a produselor de uz fitosanitar și fertilizanți în Republica Moldova

nu au identificat mecanismele cele mai semnificative de asigurare a inofensivității PUFF

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

Omologarea - procedura prin care autoritățile competente recunosc oficial și aprobă utilizarea pe teritoriul Republicii Moldova a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, pe baza datelor științifice care atestă eficiența și inofensivitatea lor pentru om, animale și mediu

+ PUFF importate, + PUFF de producție autohtonă

!!!!!! Excepție: „Fertilizanții CE”, care sunt supuși testării calitative doar la solicitare.

*PUFF omologat
= produs
înregistrat în
Registrul de
Stat al PUFF*

Autoritățile nu dețin informații
comprehensive și generalizate privind

- ✓ cantitatea,
- ✓ tipul,
- ✓ producătorul,
- ✓ termenul de valabilitate

a tuturor PUFF pasibili a fi
utilizați pe teritoriul RM.

Omologare

Import/
fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

Punerea în circuit a PUFF pe teritoriul Republicii Moldova se face fie prin importul acestora, fie prin producerea lor pe teritoriul țării

Produsele importate se supun vămuirii și controlului fitosanitar

**Normele în vigoare conțin ambiguități privind procedura de inspecție a PUFF la import, astfel încât pun în dificultate atât inspectorii ANSA, cât și agenții economici importatori*

- efect biologic scontat, conform destinației speciale;
- sunt inofensive pentru om, animale și mediu, cu condiția respectării regulamentelor de aplicare a lor
- corespund standardelor naționale, reglementărilor fitosanitare și altor documente normativ-tehnice.

*** Notificarea de import eliberată de ANSA nu are termen de valabilitate, ceea ce permite efectuarea importării PUFF nelimitat*

****Volumul importurilor a PUFF este lipsit de o planificare și supraveghere adecvată*

Analiza riscurilor de către ANSA

- controlul documentelor care însoțesc lotul respectiv de marfă;
- controlul identității mărfii supuse controlului;
- controlul fizic al mărfii supuse controlului, cu sau fără prelevarea probelor pentru efectuarea investigațiilor într-un laborator acreditat.

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

Depozitarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților se permite în spații special amenajate, înregistrate oficial de către ANSA, destinate exclusiv depozitării acestor produse

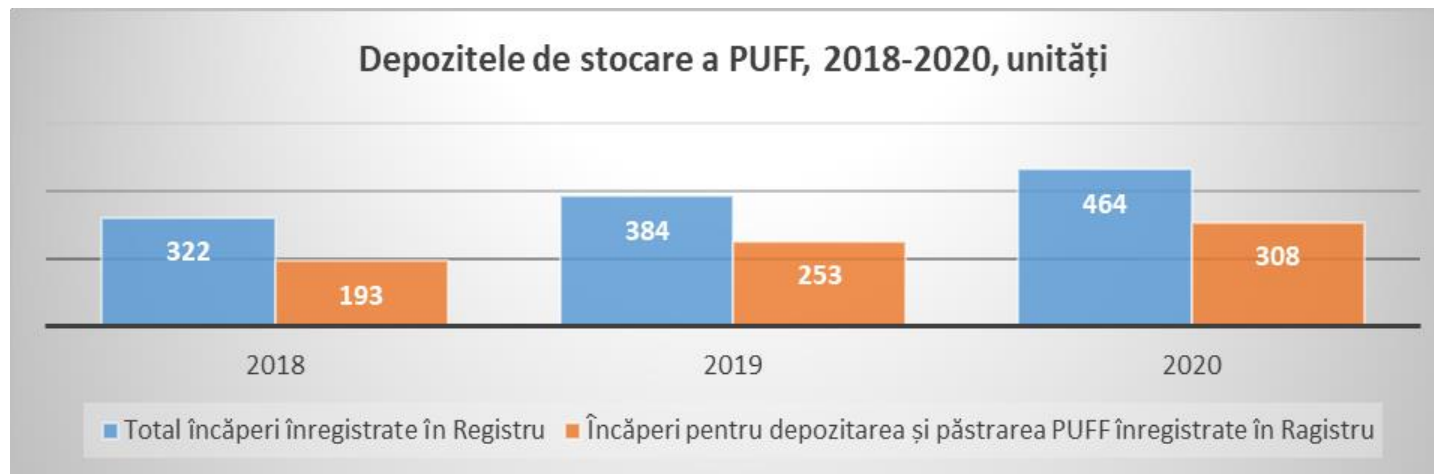
! Informațiile prezentate de către ANSA nu arată date exacte privind numărul depozitelor specializate, atât funcționale, cât și a celor a căror activitate pe teritoriul Republicii Moldova este sistată

!! Lacunele normative privind modul de organizare și activitate a comerțului cu ridicata și amănuntul a produselor de uz fitosanitar, dotarea spațiilor de comercializare a PUFF

!!! Lipsa prevederilor normative privind lichidarea stocurilor de PUFF confiscate

!!! Nu toți agenții economici respectă prevederile Manualului privind funcționarea depozitului specializat de păstrare a pesticidelor

Depozitele de stocare a PUFF, 2018-2020, unități

Sursa: elaborat de echipa de audit în baza datelor ANSA

- (i) depozitare și comercializare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților,
- (ii) depozitare și utilizare a produselor de uz fitosanitar și/sau a fertilizanților,
- (iii) import, depozitare, comercializare de produsele de uz fitosanitar și a fertilizanților,
- (iv) comercializare cu amănuntul și depozitare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanți,
- (v) comercializare cu amănuntul a produselor de uz fitosanitar și/sau fertilizanților.

- ✓ Depozit specializat pentru activitatea de import, depozitare, comercializare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanți.
- ✓ Extras din Registrul depozitelor specializate ANSA din 13.06.2018
- ✓ Suprafața 1000 m²
- ✓ Amplasat or. Strășeni.

Recomandare emisă la întocmirea Procesului-verbal al comisiei mixte din 13.06.2018

Suprafața podelei trebuie să fie ușor ridicată pentru a preveni scurgerile în afara clădirii și a preveni inundarea încăperii de la ape provenite din exterior

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

- nu este descrisă metodologia de organizare și desfășurare a comerțului cu pesticide și fertilizanți
- legislația nu stipulează expres necesitatea deținerii autorizației ANSA pentru vânzarea PUFF

- lipsa instrucțiunilor cu privire la modalitatea de prelucrare și stocare a ambalajelor
- ANSA nu asigură un control riguros al acestei etape a procesului de gestiune a PUFF accesul la produse periculoase fiind liber, modul de organizare și desfășurare a comercializării fiind lăsat la latitudinea comerciantului.
- ANSA nu detine o informație privind agenții economici care desfășoară activități de comercializare a PUFF
- Vânzarea de PUFF nu este limitată sau supusă unui regim special

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

- Utilizator al PUFF poate fi orice persoană fizică sau juridică ce intră în posesiunea unui produs de uz fitosanitar și/sau a unui fertilizant pentru a-l utiliza în scopul pentru care a fost omologat.
- Conform indicilor de toxicitate produsele de uz fitosanitar sunt clasificați în 4 categorii.

Categoriile de PUF după nivelul de toxicitate

Categoria de toxicitate	Descrierea efectului toxic	Tipul de utilizare	Necesită instruire din partea ANSA și ANSP
Categoria I	substanțe extrem de toxice, induc intoxicații mortale (fulger), DL50 < 50 mg/kg, fiind marcate cu etichete roșii	Restricționat, doar utilizatorii profesioniști care au frecventat un curs de instruire de minimum 20 de ore	Certificat de instruire ANSA pentru 36 luni
Categoria II	substanțe cu efect toxic puternic, DL50: 50-200 mg/kg, fiind marcate cu etichete verzi.	Restricționat, doar utilizatorii profesioniști care au frecventat un curs de instruire de minimum 20 de ore	Certificat de instruire ANSA pentru 36 luni
Categoria III	substanțe cu efect toxic moderat, DL50: 200-1000 mg/kg, fiind marcate cu etichete albastre.	Liberă	Nu necesită instruire
Categoria IV	substanțe cu efect toxic redus, DL50 > 1000 mg/kg, fiind marcate cu etichete negre. DL50- valoarea dozei letale.	Liberă	Nu necesită instruire

În perioada 2018-2020, în țară au fost înregistrate 360 de intoxicații cu produse de uz fitosanitar, din care 115 sunt în rândul copiilor, adică fiecare al treilea intoxicat.

În anul 2018, au decedat trei copii dintr-un grup de 7 persoane intoxicate cu un insecticid, din prima grupă de toxicitate.

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

Inspectarea procesului de utilizarea a PUFF:

Controalele sunt supuși doar producătorii agricoli, nu și utilizatorii din cadrul gospodăriilor private.

Verificările de laborator a reziduurilor de PUFF:

Probele sunt supuse analizelor doar în Laboratorul “Atestarea și Controlul Calității Pesticidelor”

Certificatul de inofensivitate reprezintă un document opțional care poate fi eliberat de către ANSA pentru a atesta suplimentar corespunderea produselor cerințelor normelor sanitare.

Probele prelevate și supuse analizelor în stabilirii conținutului rezidual de PUFF, 2018-2020

Anul	Probe prelevate	Probe cercetate	Probe calitative	Probe necalitative
2018	168	168	168	0
2019	0	-	-	-
2020	0	-	-	-

Sursa: Laboratorul “Atestarea și Controlul Calității Pesticidelor”, din cadrul “Centrului de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților”.

Omologare

Import/fabricare

Stocare

Comercializare

Utilizare

Nimicire

Produsele de uz fitosanitar și fertilizanții inutilizabili sau interziși pentru utilizare se neutralizează și/sau se lichidează, iar ambalajul lor se dezactivează și/sau se nimicește.

ANSA nu deține informația completă privind stocurile de PUFF utilizate și rămase, precum și stocurile de PUFF confiscate de către Serviciul Vamal sau Serviciul Fiscal de Stat, cantitatea de deșuri – ambalaje, echipamente, și ustensile, precum și cantitatea de PUFF comercializată utilizatorilor individuali, dar neutilizată de către aceștia.

Monitorizarea gestiunii PUFF

- ***Registrele utilizate în procesul de gestiune a PUFF care servesc drept sursă de informații pentru monitorizarea fertilizanților și a pesticidelor includ informații eronate.***
- ***Datele din Registrele PUFF deținute de ANSA diferă semnificativ fata de cele prezentate de BNS, prin urmare***

	Nr. articolului din Codul contravențional	alineatul	Nr. Contravențiilor constatate	Sanctiuni aplicate "amenda"	Suma amenzii in lei		
					aplicate	incasate	
2018	183	1	5	5	36000	11250	-
	183	2	10	10	22900	12200	-
	183	3	7	7	24000	6000	-
	183	4	3	3	18000	9000	-
	189 ¹	1	2	2	3000	3000	-
	189 ¹	2	21	21	14400	7200	-
	189 ³		5	5	6900	4650	-
	189 ⁵		2	2	1800	900	-
	189 ⁶		1	1	600	300	-
total			56	56	127600	54500	-
2019	183	1	3	3	37000	15800	-
	183	2	2	2	500	0	-
	183	3	5	5	5250	2121	-
	183	4	7	7	40250	19175	-
	189 ¹	1	16	16	39300	15100	-
	189 ¹	2	15	15	21400	7200	-
	189 ³		2	2	5500	2750	-
	189 ⁵		2	2	1800	900	-
total			52	52	151000	63046	-
2020	183	1	2	2	24000	12000	-
	183	2	3	3	9200	4600	-
	183	3	6	6	10600	5300	-
	183	4	5	5	42600	21300	-
	189 ¹	1	9	9	24900	13950	-
	189 ¹	2	7	7	23400	10800	-
	189 ¹	4	1	1	1500	750	-
	189 ¹	5	2	2	5500	2750	-
	189 ⁵		1	1	900	450	-
total			36	36	142600	71900	-

(art.183 alin.1) Introducerea pe teritoriul țării, producerea, comercializarea, promovarea ori utilizarea produselor de uz fitosanitar, a fertilizanților ori a produselor farmaceutice de uz veterinar fără certificate de conformitate, neomologate, interzise sau neînregistrate;

(art.183 alin.2) Reambalarea, inclusiv în cantități mici, a produselor de uz fitosanitar, a fertilizanților sau a produselor farmaceutice de uz veterinar fără autorizația/ permisiunea producătorului acestora și a autorităților abilitate;

(art.183 alin.3) Producerea, comercializarea, transportarea, păstrarea produselor de uz fitosanitar, a fertilizanților sau a produselor farmaceutice de uz veterinar contrafăcute ori fără documentele care să ateste proveniența și calitatea acestora;

(art.183 alin.3) utilizarea sau administrarea produselor de uz fitosanitar, a fertilizanților sau a produselor farmaceutice de uz veterinar în alte scopuri decât cele pentru care au fost înregistrate sau în alte condiții decât cele prevăzute pe etichetă, în prospect ori în specificațiile tehnice ale produsului respectiv sau contrar cerințelor stabilite - în anul 2018 au fost aplicate 3 contravenții sub forma de amenda cu valoarea totală de 18000 lei, în 2019- 7 contravenții sub forma de amenda cu valoarea totală de 40250 lei, în 2020- 5 contravenții sub forma de amenda cu valoarea totală de 42600 lei;

(art.189¹) Încălcarea regulilor de utilizare a produselor de uz fitosanitar ori a fertilizanților ce poate conduce la îmbolnăvirea sau la intoxicarea oamenilor, a animalelor, a insectelor folositoare, la distrugerea completă sau parțială a semănturilor, a plantațiilor ori a altei vegetații

(189³) Tăinuirea sau denaturarea informației despre produsele de uz fitosanitar ori despre fertilizanții care prezintă pericol pentru oameni, animale sau mediu

(189⁵) Încălcarea standardelor obligatorii, a normelor sau a regulilor fitosanitare ori de protecție a mediului, a altor acte normative la fabricarea, la importul, la transportarea, la depozitarea, la comercializarea sau la utilizarea produselor de uz fitosanitar, a fertilizanților și mijloacelor tehnice de aplicare a acestor produse

(189⁶) Dejectarea pe sol, în bazine sau în alte surse acvatice a soluțiilor de produse de uz fitosanitar neutilizate, precum și a apelor utilizate la spălarea transportului, a utilajului, a echipamentelor speciale și a ambalajelor de produse de uz fitosanitar sau de fertilizanți

Concluzia generală

- Gestionarea PUFF cuprinde un număr sporit de elemente și resurse, utilizarea eficientă a cărora, poate asigura beneficii. Cu toate acestea, capacitățile de gestionare și de monitorizare a întregului proces nu sunt suficiente pentru a face față condițiilor impuse de legislația națională, de obligațiile internaționale asumate și de tendințele în creștere a standardelor de calitate.
- Prin urmare autoritățile responsabile, prin mecanismul de gestiune a PUFF existent la momentul actual nu pot garanta pe deplin inofensivitatea PUFF în produsele alimentare de origine vegetală.